

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 478/2021-49

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **NOVASTYL s. r. o.**, Horné Bašty 3, Trnava, IČO 44 980 973, zastúpenej **URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o.**, advokátska kancelária, Havlíčkova 16, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ **JUDr. Ondrej Urban, MBA**, proti postupu Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 15/2018 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 15/2018 **b o l i p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava II **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. 13 C 15/2018 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Okresný súd Bratislava II **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **460,90 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 28. októbra 2021 (doplnenou 15. novembra 2021, 9. decembra 2021 a 7. januára 2022, pozn.) domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“)

a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva podľa čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „medzinárodný pakt“), základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 11 ods. 1 listiny, práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“), ako aj základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 15/2018 (ďalej aj „napadnuté konanie okresného súdu“). V napadnutom konaní navrhuje okresnému súdu prikázať konať bez zbytočných prietáhov a domáha sa priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 10 000 eur, ako aj náhrady trov konania spojených s podaním ústavnej sťažnosti. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 478/2021-27 zo 7. decembra 2021 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie v celom rozsahu.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že napadnuté konanie začalo na základe žaloby sťažovateľky podanej 8. marca 2018; v konaní vo veci samej sa sťažovateľka podanou žalobou domáha zaplatenia sumy 15 389,03 eur s príslušenstvom za vykonané rekonštrukčné práce.

3. Sťažovateľka k priebehu napadnutého konania uviedla, že po podaní žaloby (8. marca 2018, pozn.) žalovaná sporová strana zaslala svoje vyjadrenie k žalobe 26. júna 2018 a 17. augusta 2018 bolo zaslané vyjadrenie k vyjadreniu žalovaného. Uviedla, že od podania žaloby okresný súd vykonal len jedno pojednávanie, a to 13. februára 2019 (pojednávanie pôvodne nariadené na 16. január 2019 bolo okresným súdom zrušené zo zdravotných dôvodov na strane zákonnej sudkyne, pozn.). Z uskutočneného pojednávania vzišla povinnosť sťažovateľky ako žalobkyne oznámiť okresnému súdu informácie k návrhom na vykonanie dokazovania, ako aj doplnenie dôkazov (fotodokumentácia a stavebný denník, pozn.), ktoré okresnému súdu doručila podaním zo 4. marca 2019. Následne žalovaná strana predložila okresnému súdu súkromný znalecký posudok (prípisom z 19. novembra 2019, pozn.). Tento súkromný znalecký posudok bol sťažovateľke okresným súdom zaslaný na vyjadrenie a doručený jej bol 27. septembra 2021. Sťažovateľka sa k nemu vyjadrila podaním z 26. októbra 2021 (okresnému súdu doručeným 27. októbra 2021, pozn.). Dodala, že v súčasnej dobe nie je vo veci nariadený nový termín pojednávania. Zároveň v doplneniach ústavnej sťažnosti (doručených po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, pozn.) opakovane poukazovala na skutočnosť, že v jej veci ešte stále nebolo právoplatne rozhodnuté.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka namieta, že napadnuté konanie je poznačené nevhodným, neefektívnym a nesústreďeným postupom okresného súdu. Poukazuje najmä na celkovú doterajšiu dĺžku napadnutého konania pred súdom prvej inštancie v trvaní približne 3 rokov a 10 mesiacov, a to nielen bez vydania meritórneho rozhodnutia, ale aj bez toho, aby bolo vo veci nariadené v poradí

druhé pojednávanie. Zároveň namieta aj nečinnosť okresného súdu, a to v súvislosti s doručovaním súkromného znaleckého posudku predloženého žalovanou stranou (tento bol okresnému súdu predložený 19. novembra 2019 a sťažovateľke bol na vyjadrenie doručený 27. septembra 2021, pozn.). Podľa názoru sťažovateľky tak napadnuté konanie „stagnuje“ aj z dôvodu nečinnosti okresného súdu a vo výhľade nie je ani jeho skoré právoplatné ukončenie, pretože neúspešná sporová strana určite podá odvolanie. Dodala, že v dôsledku absencie meritórneho rozhodnutia vo veci a s poukazom na celkovú doterajšiu dĺžku napadnutého konania dochádza aj k porušeniu jej základného práva vlastniť majetok, pretože sa nemôže dostať k dlžnej sume od žalovanej strany za vykonané rekonštrukčné práce. Na záver uviedla, že s poukazom na priebeh napadnutého konania za vznik priesťahov zodpovedá primárne okresný súd a na strane sťažovateľky či druhej sporovej strany neexistujú okolnosti, ktoré by mali byť osobitne zohľadnené na ich ťarchu (a to aj po zohľadnení toho, že sťažovateľka podala návrh na zmenu petitu a druhá sporová strana dala vypracovať súkromný znalecký posudok, pozn.).

III.

Vyjadrenie okresného súdu, replika sťažovateľky a prehľad procesných úkonov

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Ústavný súd si už v rámci prípravy predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti od okresného súdu vyžiadal aj jeho vyjadrenie k samotnej ústavnej sťažnosti. Okresný súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1 Spr 138/2021 doručenom ústavnému súdu 24. novembra 2021 v podstatnom uviedol, že po oboznámení sa s obsahom spisu boli v napadnutom konaní identifikované obdobia nečinnosti okresného súdu. Vždy však súviseli so zmenou zákonného sudcu, resp. zákonnej sudkyne. Dodal, že súčasná zákonná sudkyňa, ktorej bola vec pridelená 2. septembra 2020, je v poradí treťou zákonnou sudkyňou.

5.1. Okresný súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1 Spr 138/2021 (po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, pozn.) doručenom ústavnému súdu 13. decembra 2021 uviedol, že sa pridrižiava svojho predchádzajúceho vyjadrenia k ústavnej sťažnosti a nepovažuje za potrebné ho dopĺňať.

III.2. Replika sťažovateľky:

6. Sťažovateľka sa na výzvu ústavného súdu z 20. decembra 2021 k stanoviskám okresného súdu vyjadrila podaním doručeným ústavnému súdu 21. decembra 2021, v ktorom aj vo vzťahu k predloženej chronológii procesných úkonov v napadnutom konaní argumentovala tým, že je z nej úplne jasná absolútna nečinnosť okresného súdu v období od 13. marca 2019 až do 20. augusta 2021, a to napriek tomu, že žalovaná sporová strana okresný súd informovala o stave vypracovania súkromného znaleckého posudku ešte 19. novembra 2019. V ďalšej časti odkázala na svoju argumentáciu uvedenú už v podanej ústavnej sťažnosti, pričom doplnila, že personálne otázky týkajúce sa okresného súdu a množstvo podaní ho nezbavujú zodpovednosti za priesťahy v napadnutom konaní, a poukázala tiež na to, že v súčasnej dobe už počas obdobia približne 3 rokov a 10 mesiacov nie je v jej veci ukončená ani len fáza dokazovania. Opakovane poukázala na to, že vo veci nebolo okresným súdom nariadené ďalšie pojednávanie. Na záver uviedla, že má za to, že podaná ústavná sťažnosť je dôvodná a ani samotný okresný súd vo svojich vyjadreniach jej argumentáciu nijak nevyvrátil.

III.3. Prehľad procesných úkonov:

7. Z okresným súdom zaslanej chronológie procesných úkonov v napadnutom konaní vyplýva, že po uhradení súdneho poplatku za podanú žalobu (uhradený 2. mája 2018, pozn.) okresný súd 1. júna 2018 vyzval žalovanú sporovú stranu na vyjadrenie sa k žalobe (okresnému súdu doručené 26. júna 2018, pozn.) a repliku 31. júla 2018 doručoval sťažovateľke. Dňa 23. augusta 2018 sa vyjadrila sťažovateľka a dupliku okresný súd doručoval žalovanej sporovej strane 24. septembra 2018. Následne 19. novembra 2018 okresný súd nariadil prvé pojednávanie na 16. január 2019 (to bolo zrušené zo zdravotných dôvodov na strane zákonnej sudkyne, pozn.) a nové pojednávanie sa konalo 13. februára 2019, na ktorom došlo k prejednaniu veci a následne k jeho odročeniu na neurčito na účel oznámenia adres svedkov a predloženia listinných dôkazov. Dňa 5. marca 2019 bol na okresnom súde daný návrh sťažovateľky na pripustenie zmeny petitu (a boli mu oznámené adresy svedkov, pozn.) a následne na to okresný súd 13. marca 2019 vyzval žalovanú sporovú stranu na oznámenie stavu vypracovania súkromného znaleckého posudku. K prvej zmene zákonného sudcu (z dôvodu nástupu pôvodnej zákonnej sudkyne na materskú dovolenku, pozn.) došlo 7. júna 2019. Žalovaná sporová strana 19. novembra 2019 okresnému súdu podala oznámenie o stave znaleckého dokazovania (doručila súkromný znalecký posudok, pozn.). V poradí k druhej zmene zákonného sudcu došlo 2. septembra 2020 (k zmene došlo z dôvodu zmeny v obsadení okresného súdu sudcami, pozn.). Dňa 20. augusta 2021 okresný súd doručoval stanoviská účastníkov konania na vyjadrenie sporovým stranám a tiež sťažovateľke doručoval na vyjadrenie súkromný znalecký posudok (žalovaná sporová strana sa vyjadrila 7. októbra 2021 a sťažovateľka sa vyjadrila 26. októbra 2021, pozn.). Následne 11. novembra 2021 rozhodol o pripustení vstupu účastníka na strane žalovanej sporovej strany a 16. novembra 2021 doručoval vzájomné repliky sťažovateľke a žalovanej sporovej strane. Zároveň 18. novembra 2021 zasielal listinné dôkazy a výzvu žalovanej sporovej strane na vyjadrenie sa k žalobe. Preverovaním aktuálneho stavu napadnutého konania (pred vydaním nálezu, pozn.) na Informačnom centre okresného súdu bolo zistené, že vo veci nebolo nariadené ďalšie pojednávanie a ani vydané meritórne rozhodnutie.

8. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, pretože na základe podaní účastníkov konania a chronológie procesných úkonov okresného súdu predloženej ústavnému súdu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Sťažovateľka ústavnou sťažnosťou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, práva podľa čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu, základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 11 ods. 1 listiny, práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ako aj základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

IV.1. K namietanému porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov:

10. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (I. ÚS 295/2019).

11. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Povinnosť súdu a sudcu konať bez priet'ahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Úlohou ústavného súdu bolo v danom prípade posúdiť, či v napadnutom konaní došlo k vzniku priet'ahov, či ich vznik bol spôsobený primárne postupom okresného súdu alebo na ich vznik mal vplyv aj postup samotnej sťažovateľky, ako aj to, aký vplyv na priebeh napadnutého konania mala samotná povaha prejednávanej veci.

12. Pokiaľ ide o posúdenie kritéria právna a skutková zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o žalobách týkajúcich sa uplatnenia si nároku na úhradu odmeny v rámci podnikateľskej činnosti (v danom prípade za vykonané stavebné práce, pozn.) v zásade patrí medzi bežnú sporovú agendu všeobecných súdov. Aj keď pozornosti ústavného súdu, pokiaľ ide o kritérium skutkovej zložitosti, samozrejme neuniklo, že v danom prípade bol vo veci vypracovaný aj znalecký posudok, napriek uvedenému však toto kritérium nie je spôsobilé samo osebe ospravedlniť vznik priet'ahov v napadnutom konaní.

13. V rámci posudzovania ďalšieho kritéria „a to správania sťažovateľky, ústavný súd konštatuje, že síce v jej postupe nevzhladol okolnosti, ktoré by zásadným spôsobom negatívne ovplyvnili dĺžku napadnutého konania, je však v tomto bode potrebné uviesť, že práve sťažovateľka 5. marca 2019 na okresnom súde podala návrh na pripustenie zmeny petitu. Táto skutočnosť však nie je spôsobilá okresný súd exkulovať pri hodnotení vzniku a existencie priet'ahov v napadnutom konaní.

14. K tretiemu kritériu, a to postupu okresného súdu, je potrebné uviesť, že z predloženej chronológie procesných úkonov (ako aj overenia aktuálneho stavu ústavnou sťažnosťou napadnutého konania prostredníctvom Informačného centra okresného súdu, pozn.) vyplýva, že napadnuté konanie toho času nie je právoplatne skončené. Vo veci nebolo nariadené ďalšie (v poradí druhé, pozn.) pojednávanie a ani vydané meritórne rozhodnutie. Podľa posúdenia ústavného súdu okresný súd v období od podania žaloby (8. marca 2018, pozn.) až do nariadenia a uskutočnenia prvého pojednávania (13. februára 2019, pozn.) konal celkom plynule a v súlade s ustanoveniami Civilného sporového poriadku (§ 167 CSP, pozn.). Zároveň však na základe chronológie procesných úkonov je možné jednoznačne konštatovať aj nečinnosť okresného súdu. V tomto ohľade je ale potrebné do istej miery odlíšiť nečinnosť okresného súdu v období od 13. marca 2019 (keď okresný súd vyzval žalovanú sporovú stranu na oznámenie stavu

vypracovania súkromného znaleckého posudku, pozn.) až do doručenia tohto znaleckého posudku 19. novembra 2019 (teda prvé 8-mesačné obdobie nečinnosti, pozn.) od druhého obdobia absolútnej nečinnosti okresného súdu trvajúceho od doručenia súkromného znaleckého posudku okresnému súdu 19. novembra 2019 až do jeho doručovania sťažovateľke na vyjadrenie 20. augusta 2021 (teda obdobie úplnej nečinnosti v trvaní 1 roka a 9 mesiacov, pozn.). V prípade prvého obdobia nečinnosti (8-mesačného, pozn.) bol okresný súd do istej miery limitovaný práve potrebou vyčkať do vypracovania a predloženia súkromného znaleckého posudku žalovanej sporovej strany. Teda v tejto súvislosti sa ústavný súd úplne nestotožňuje s tvrdením sťažovateľky, že žiadna zo sporových strán svojím konaním neprispela k predĺženiu napadnutého konania. Iné je to však už pri posudzovaní druhého obdobia úplnej nečinnosti okresného súdu (v trvaní 1 roka a 9 mesiacov, pozn.). V tomto prípade ide nečinnosť jednoznačne a v plnej miere na vrub konania, resp. nekonania okresného súdu. Okresný súd až následne začal vo veci opäť konať.

15. Na základe uvedeného po zhodnotení všetkých okolností musí ústavný súd skonštatovať, že pried'ahy idú primárne na vrub postupu okresného súdu v dôsledku jeho už uvedenej nečinnosti trvajúcej v súhrne 2 roky a 5 mesiacov (celkové obdobie od 13. marca 2019 do 20. augusta 2021, pozn.), no v rámci tohto obdobia najmä v dôsledku jeho ničím neodôvodnenej absolútnej nečinnosti od doručenia súkromného znaleckého posudku 19. novembra 2019 do jeho doručovania sťažovateľke na vyjadrenie 20. augusta 2021 (1 rok a 9 mesiacov, pozn.), keď okresnému súdu nič nebránilo vo vykonávaní procesných úkonov, navyše, v danom prípade spočívajúcich „len“ v doposielaní vyjadrení a rozhodnutí o pripustení vstupu účastníka konania na strane žalovanej sporovej strany (teda vo vykonávaní procesných úkonov bez nariadenia pojednávania, pozn.). Na tomto mieste ústavný súd zároveň s poukazom na už uvedené celkové obdobie nečinnosti okresného súdu zdôrazňuje, že aj samotné napadnuté konanie od podania žaloby sťažovateľky (8. marca 2018, pozn.) do súčasnosti trvá približne 3 roky a 10 mesiacov. Zároveň vzhľadom na okresným súdom uvádzané personálne aspekty ústavný súd v zmysle už svojej konštantnej rozhodovacej činnosti zdôrazňuje, že štát je primárne zodpovedný za to, aby zabezpečil dostatočné personálne a materiálno-technické podmienky pre riadny výkon spravodlivosti a nedostatky v tejto oblasti v žiadnom prípade nesmú byť na ujmu právam účastníkov konania, v tomto prípade sťažovateľky. Tiež pripomína, že uvedené je aj otázkou organizácie práce, a to nielen samotného zákonného sudcu, ale aj vedenia súdu. Ústavný súd zdôrazňuje, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších zamestnancov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných pried'ahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné pried'ahy v súdnom konaní (I. ÚS 3/2020). Na tomto mieste však zároveň ústavný súd zdôrazňuje, že jeho pozornosti neuniklo ani to, že sťažovateľka ústavnú sťažnosť podala v zásade až v období, keď bol okresný súd vo veci už opätovne činný (aj keď vykonával len „jednoduché“ procesné úkony spočívajúce v doručovaní súkromného znaleckého posudku a stanovísk sporových strán, pozn.). Teda nečinnosť nenamietala už v období, keď k nej aj reálne (k úplnej nečinnosti okresného súdu, pozn.) dochádzalo.

16. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní boli porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných pried'ahov

podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

IV.2. K namietanému porušeniu práva vlastníť a pokojne užívať majetok:

17. Sťažovateľka namietala, že v dôsledku absencie meritórneho rozhodnutia vo veci a s poukazom na celkovú doterajšiu dĺžku napadnutého konania dochádza aj k porušeniu jej základného práva vlastníť majetok, pretože sa nemôže dostať k dlžnej sume od žalovanej sporovej strany za vykonané rekonštrukčné práce.

18. „Článkom 20 ods. 1 ústavy sa vlastníkovi priznáva len ochrana majetku, ktorý nadobudol v súlade s platným právnym poriadkom.“ (PL. ÚS 33/95) „Tento článok ústavy nevyhlasuje za základné ľudské právo vlastníctvo samotné, ale právo byť vlastníkom, t. j. právo nadobúdať vlastníctvo. Vzťahuje sa na štátnych občanov Slovenskej republiky, cudzincov, právnické osoby slovenské i zahraničné a aj štát. Výklad tohto ustanovenia však neznamená, že každý má právo vlastníť akýkoľvek majetok... Uvedené ustanovenie ústavy treba vykladať tak, že každý má právo vlastníť majetok, ktorý ústavou alebo zákonom Slovenskej republiky nie je z tohto vlastníctva vylúčený.“ (PL. ÚS 38/95).

19. Na tomto mieste je potrebné uviesť, že aj keď bolo v danom prípade ústavným súdom konštatované porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, s porušením ktorého sťažovateľka spája aj namietané porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 11 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, pre prípadný záver o ich porušení je potrebné skúmať konkrétne okolnosti daného prípadu, či tieto odôvodňujú záver o ich porušení. Nie je totiž možné automaticky konštatovať ich porušenie len s odkazom na konštatované porušenie práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote.

20. Pri skúmaní opodstatnenosti námietok sťažovateľky ústavný súd považoval za relevantné, že v prípade sťažovateľky nedošlo k úplnému zmareniu nadobudnutia vlastníctva k majetku – peniazom (ako odmeny za vykonané rekonštrukčné práce, pozn.). Doterajšiu dĺžku napadnutého konania nateraz nehodnotí ako takú, ktorá by odôvodňovala opačný záver, sťažovateľka (v prípade úspechu vo veci, pozn.) môže ešte stále dosiahnuť uspokojenie svojej pohľadávky. Vychádzajúc z uvedených skutočností, ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní nedošlo k porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 11 ods. 1 listiny, ako ani práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu (bod 4 výroku nálezu).

IV.3. K namietanému porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie:

21. Sťažovateľka v nadväznosti na porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov namietala aj porušenie práva na spravodlivé súdne konanie [(čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru), ako aj podľa čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu, ktorý síce spájala primárne s prerokovaním veci bez prietahov, avšak v uvedenom článku právo na konanie bez prietahov zakomponované nie je, je však jeho súčasťou právo na spravodlivý proces, pozn.] postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Uvedené namieta s poukazom na celkovú doterajšiu dĺžku napadnutého konania pred súdom prvej inštancie bez vydania meritórneho rozhodnutia vo veci.

22. Ústavný súd na tomto mieste dáva do pozornosti, že v prípade primárneho namietania priet'ahov v súdnom konaní pripadá do úvahy možnosť konštatovania porušenia tohto práva (na spravodlivé súdne konanie, pozn.) v zásade v tých prípadoch, keď je už samotná doterajšia dĺžka napadnutého konania taká, že je sama osebe aj z ústavnoprávneho hľadiska absolútne neodôvodniteľná a presahujúca únosný rámec trvania súdneho konania (s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu, pozn.). Teda v prípadoch, keď dochádza až k tzv. „odňatiu spravodlivosti“. No v prípade napadnutého konania podľa posúdenia ústavného súdu o takýto prípad nejde. Je síce pravdou, že ústavný súd konštatoval porušenie práva na konanie bez zbytočných priet'ahov postupom okresného súdu v napadnutom konaní (konkrétne odôvodnené v časti IV.1. tohto nálezu, pozn.), avšak vzhľadom na okolnosti danej veci a najmä s poukazom na celkovú doterajšiu dĺžku napadnutého konania nie je na mieste konštatovať v danom prípade aj porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v dôsledku tzv. „odňatia spravodlivosti“. K takejto konštatácii ústavný súd pristupuje v zásade len v ojedinelých prípadoch (v spojitosti s namietaným porušením práva na konanie bez priet'ahov, pozn.), a to v prípadoch extrémne dlhého súdneho konania bez vydania právoplatného rozhodnutia vo veci, čo však nie je prípad sťažovateľky (aspoň nie v tomto štádiu napadnutého konania, pozn.). Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní nedošlo k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako ani práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a podľa čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu (bod 4 výroku nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a primerané finančné zadost'učinenie

23. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal. Sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti navrhla, aby ústavný súd po prijatí rozhodnutia o porušení namietaných práv prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných priet'ahov. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd rozhodol o porušení základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj jej práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, okresnému súdu prikázal, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka nachádza (bod 2 výroku nálezu).

24. Keďže ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli porušené, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia. Sťažovateľka požadovala priznanie zadost'učinenia vo výške 10 000 eur. Uvedené odôvodňovala primárne poukazom na celkovú dĺžku napadnutého konania (a v rámci neho najmä na obdobie nečinnosti okresného súdu, pozn.), ktorú podľa jej názoru nie je možné už ničím konvalidovať. V tejto súvislosti poukázala aj na to, že predmet napadnutého konania má pre ňu mimoriadny význam, že sa správala aktívne a priet'ahy boli spôsobené výlučne nesprávnou a nesústredenou činnosťou okresného súdu.

25. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (III. ÚS 103/2018). Ústavný súd však finančné zadosťučinenie sťažovateľke nepriznal, pričom vychádzal z toho, že v okolnostiach veci, aj s prihliadnutím na skutočnosť, že sťažovateľka ústavnú sťažnosť podala nie v čase trvajúcej nečinnosti okresného súdu, ale až v čase reálneho vykonávania úkonov okresným súdom (ako je uvedené aj v závere bodu 15 tohto nálezu, pozn.), v tomto štádiu konania stačí konštatovanie porušenia jej práv. Zároveň sťažovateľka nijak nevysvetlila svoje tvrdenie o potrebe reparať jej ujmu priznaním primeraného finančného zadosťučinenia. Podľa posúdenia ústavného súdu tak v tomto prípade okrem samotného vyslovenia porušenia označených práv sťažovateľky postačuje na nápravu stavu príkaz konať v napadnutom konaní daný ústavným súdom okresnému súdu (bod 4 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

26. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 460,90 eur (bod 3 výroku nálezu).

27. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [(ďalej len „vyhláška“); § 11 ods. 3, § 13a, § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 je 181,17 eur a hodnota režijného paušálu je 10,87 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti). Celkovo tak sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov v sume 384,08 eur. Priznanú odmenu ústavný súd zvýšil o 20 % daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), t. j. o sumu 76,82 eur, pretože právny zástupca sťažovateľky je platiteľom DPH (§ 18 ods. 3 vyhlášky). Podanie právneho zástupcu sťažovateľky (replika k vyjadreniam okresného súdu, pozn.) nevyhodnotil ústavný súd vzhľadom na jeho obsah ako podanie, v ktorom by boli uvedené akékoľvek nové relevantné skutočnosti pre rozhodnutie vo veci, preto nárok na náhradu trov zaň nepriznal.

28. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. januára 2022

Miloš Mad'ar
predseda senátu